

Wywiad z Dariuszem Piotrowiczem – kierownikiem studiów podyplomowych „Psychologia śledcza w praktyce operacyjnej i procesowej”

1. Skąd wzięł się pomysł na stworzenie oferty studiów?

Będąc początkującym wykładowcą psychologii, a jednocześnie policyjnym psychologiem widziałem, że oferta edukacyjna ówczesnego SWPS nie obejmuje szeroko pojętych zagadnień psychologii sądowej, psychologii śledczej oraz policyjnej. Postanowiłem stworzyć kierunek studiów dla osób, które wiążą swoją przyszłość z praktyką organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości. Stopniowo porządkowałem i systematyzowałem doświadczenia praktyczne. W rozmowach z prokuratorami, policjantami, sędziami oraz adwokatami starałem się rozpoznać obszary, które wydają się szczególnie istotne dla sprawnego funkcjonowania zawodowego. Psychologia śledcza była wymieniana najczęściej wśród wiedzy i umiejętności koniecznych w profesjonalnym uprawianiu wymienionych zawodów. Dodać należy tutaj psychologów, którzy stanowią grupę zawodową bardzo zainteresowaną współpracą z organami procesowymi. Studia pozwalają nie tylko zdobyć wiedzę i praktyczne umiejętności, ale dają również świetną możliwość wzajemnych dyskusji i polemik, w gronie koleżanek i kolegów, którzy reprezentują zawody prawnicze i psychologię. Studia wzmacniają osoby zajmujące się sprawami bezpieczeństwa i porządku publicznego, jak też działające w różnorodnych zespołach śledczych (Policji, służb specjalnych oraz instytucji biznesowych) gdzie kluczem do sukcesu jest wiedza na temat zachowań patologicznych i przestępczych człowieka. Studia są również doskonałą okazją uzupełnienia wiedzy dla osób już doświadczonych zawodowo, zajmujących się między innymi opiniowaniem sądowo-psychologicznym.

2. Do czego można wykorzystać wiedzę zdobytą na studiach „Psychologia śledcza w praktyce operacyjnej i procesowej?”

Wiedza ta może być wykorzystana w zasadzie na każdym etapie procesu karnego, jak również w postępowaniach cywilnych. Począwszy do zbierania i systematyzowania informacji w ramach pracy operacyjnej lub czynności procesowych Policji, opracowanie najbardziej prawdopodobnych wersji motywacyjnych i osobowych danego przestępstwa, poprzez przygotowanie, prowadzenie i analizę wyników wywiadu śledczego lub przesłuchania świadka lub podejrzanego, aż do działań proaktywnych np. zarządzania informacją w trakcie śledztw dotyczących szczególnie przestępstw seryjnych lub incydentów kryzysowych takich jak sytuacja zakładnicza lub uprowadzenia. Coraz częściej zagadnienia bezpieczeństwa i metodyki śledczej, w tym oczywiście psychologii, interesują osoby odpowiadające na bezpieczeństwo korporacyjne. Kradzieże w firmach, szantaże i próby wymuszeń, uderzające w pracowników lub kontrahentów organizacji, wymagają wprowadzenia specjalistów, którzy zajmą się procesem zbierania i analizy informacji, pomagając w zebraniu materiału dowodowego. Przedstawiciele firm (pionów bezpieczeństwa) czy menedżerowie HR także powinni mieć wiedzę, co robić w sytuacji przestępstwa na szkodę firmy. Również detektywistyka jest obszarem zawodowym korzystającym na co dzień z psychologii śledczej.

3. Co będzie potrafił absolwent pana kierunku?

W dzisiejszym świecie podstawą zrozumienia motywacji przestępstw oraz skutecznego wykrywania ich sprawców jest rzetelna wiedza psychologiczna. Studia „Psychologia śledcza w praktyce” przygotowują specjalistów, którzy używając wiedzy naukowej w praktyce wykonają analizę każdego czynu przestępczego i opracują psychologiczną sylwetkę sprawcy (tzw. profil kryminalny). Absolwent prowadzonego przeze mnie kierunku będzie potrafił również samodzielnie przygotować strategię wywiadu i przesłuchania świadka lub podejrzanego, w różnego typu sprawach, jak też poprowadzić takie czynności. Absolwenci mojego kierunku prezentujący środowisko psychologiczne będą również bardzo dobrze przygotowani do współpracy z Policją, Prokuraturą i Sądami oraz innymi organizacjami zajmującymi się identyfikacją i zwalczaniem przestępczości oraz ochroną i wsparciem osób pokrzywdzonych.

4. Jakie środowiska zawodowe reprezentują studenci i absolwenci kierunku „Psychologia śledcza w praktyce operacyjnej i procesowej”?

Studenci Psychologii śledczej w praktyce to przede wszystkim psychologowie oraz prawnicy i funkcjonariusze Policji, Służby Więziennej oraz innych organizacji bezpieczeństwa i porządku publicznego, jak również służb specjalnych. Obecnie dobiega końca dziewiąta edycja studiów. Każda kolejna uświadamia mi, jak ważną rolę pełni dialog pomiędzy przedstawicielami tych zawodów. Dzięki wymianie doświadczeń słuchacze nie tylko rozwijają umiejętności komunikacji na płaszczyźnie profesjonalnej, ale czerpią pomysły i inspiracje do własnych projektów zawodowych i naukowych. Dodatkowym czynnikiem pozytywnym jest możliwość koleżeńskiej superwizji, jak też stały kontakt z wykładowcami, którzy niejednokrotnie pomagają podejmować decyzje na gruncie zawodowym i wskazują cenne źródła informacji.

5. „Psychologia śledcza w praktyce...” ta część nazwy sugeruje, że w toku studiów słuchacze będą mogli uczyć się poprzez działanie. Czy może pan zdradzić, w jakiej formie to przesłanie będzie realizowane ?

Przesłanie „w praktyce” ukryte jest przede wszystkim w formule prowadzonych zajęć. Po pierwsze - każdy z wykładowców jest ekspertem praktykującym. Wykładowcy mojego kierunku są bardzo dobrze znani w instytucjach bezpieczeństwa i porządku publicznego oraz instytucjach zajmujących się analizą informacji. Znani są również na rynku szkoleń, doradztwa, opiniodawstwa, psychoterapii i interwencji kryzysowej. Po drugie, każdy przedmiot wykładany jest w taki sposób, aby zachować odpowiednie proporcje zagadnień teoretycznych do ćwiczeń mających na celu aktywne przepracowanie wykładanej teorii. Osobiście jestem zwolennikiem wplatania w tok zajęć różnorodnych przykładów z praktyki, w tym analiz przypadków. Uważam,

że w ten sposób można poddać krytycznej dyskusji tzw. ekologiczną trafność danej teorii. Przykładowo, jeżeli poznamy zjawisko sugestybilności, jako skłonności do przyjmowania informacji sugerowanych, kuszące jest sprawdzenie, czy zjawisko to nie funkcjonuje aby tylko w podręcznikach. Po sprawdzeniu efektu sugestii na własnym umyśle (a taka okazja na pewno będzie na zajęciach) słuchacz nabiera zupełnie innej perspektywy.

Po trzecie wprowadzam program wewnętrznych praktyk w formie warsztatów obejmujących problemy analizy informacji i komunikacji specjalnej w obszarze psychologii śledczej. Takie zajęcia w formie laboratoryjnej będą prowadzone z myślą o tych, którzy poszukują możliwości szybkiego uzupełnienia wiedzy i umiejętności. Na spotkaniach laboratoryjnych słuchacze zetkną się z „kuchnią” ekspercką. Wybrane osoby zaproszę do stałej współpracy opiniodawczej i szkoleniowej.

6. Jak wyglądają losy zawodowe studentów Pańskiego kierunku?

Z mojej wiedzy wynika, że większość absolwentów w ciągu kolejnych miesięcy po ukończeniu studiów intensyfikuje praktykę w ramach psychologii śledczej. Kontaktując się z absolwentami już pracującymi dowiaduję się na przykład, że mają więcej pewności siebie i deklarują poczucie większej sprawności i kompetencji w nadzorowanych lub prowadzonych przez siebie śledztwach lub wykonywanych ekspertyzach. Przedstawiciele zawodów prawniczych i funkcjonariusze deklarują lepsze zrozumienie języka psychologii, zaś psychologowie – lepsze zrozumienie problemów prawnych. Niektórzy z moich studentów rozwijają równolegle karierę naukową, organizując konferencje poświęcone tematyce śledczej. Inni z kolei stają się inspiratorami i „ambasadorami” zmian w organizacjach, które reprezentują, rozpowszechniając zagadnienia psychologii śledczej. Wielu psychologów – absolwentów Psychologii śledczej w praktyce, podkreśla, że świadectwo ukończenia studiów jest przepustką do ubiegania się o wpis na listę biegłych sądowych przy Sądach Okręgowych.

Z szeregiem absolwentów utrzymuję stały kontakt. Cieszę się, że ich losy zawodowe są potwierdzeniem przesłania „z teorią w praktykę”. Z pokorą przyznaję, że niektórzy z racji prezentowanego poziomu naukowego i dydaktycznego z powodzeniem mogliby prowadzić zajęcia na kierunku „Psychologia śledcza w praktyce operacyjnej i procesowej”.